

בשעת המערכה

מאיר אזרי

הנה שוב הובקעו החומות. הפעם, מעט לפני י"ז בתמוז כבר ניתן היה לחוש בסדק ההולך ונפער בחומה. מטחי הטילים ממרחבי עזה אל ישראל, אל עריה וכפריה וכדורי האש שירו כתגובה חילנו בטיילים ובמשגרים היו האות והסימן לבאות.

הנה לא עברו ימים וגם הגדר הובקעה. שוב השנאה, התיעוב, חוסר האמון, חולשת המנהיגות ועיוורונם של רבים, שהם ריטואל כה קבוע במושבותינו הפכו קיץ נוסף לטרגדיה. בניגוד לדברי המשורר מלחמת כן קורות בקיץ והקיץ הופך שוב לחם ולקשה מנשוא.

מצער שבמקום להפוך את נווה המידבר בו חיו בני אברהם ילדי שרה והגר לגן עדן, יש כה רבים מצאצאיהם שמנסים ואף מצליחים לפתוח מחדש שערי גיהינום ואש הגיהינום טורפת וטורפת.

גם בקיץ הזה שר הזמר, שהוא יותר מזמר, אלא אייקון של התרבות הישראלית "כבר ידענו אלף צלקות, כיסינו תל ועוד אחד..." . והנה שוב, מעגל הדמעות שיבש נפרץ בפרץ עז אצל בני שרה והגר. עד מתי ארץ אהובה? ספרנו כה הרבה מערכת, כה הרבה פגעים ואסונות, כה הרבה דמים, עד מתי ארץ אהובה?

שוב דומה שגם הפעם בעל כורחנו פנינו לקרב ולמלחמה, מערכה כבדת משקל ונפגעים, מערכה חוצת גבולות בין חזית לעורף, מערכה בה מטשטש הגבול בין החזית לעורף.

שוב אנו מעורבים במלחמה, כזו שכתב עליה בזמנו הפילוסוף מרטין בובר :

" המלחמה היא כמגפה הגדולה ביותר של האנושות היא הורסת דת, מדינות, משפחות..."

וניתן להוסיף על דבריו, מה שכבר כל אחד מתושבי האזור המצולק והמדמם שלנו למד, המלחמה הורסת בתים, תקוות וחלומות היא מערערת את האמונה בטוב ובעתיד, היא משביתה ששון ושימחה, קולם של ילדים תמימים, קול של קיץ ואהבה.

לצערנו , כבר הספקנו להכיר את נכונות דברים שכתב הרב הרפורמי סטפן וייז בזמנו, "אף מלחמה לא סיימה מלחמה". אכן רוב המלחמות בדורנו לא הסתיימו בהכרעה ברורה אלא היו ראשית של תקופה קשה שבמהלכה רבים שילמו מחיר נורא.

חיים נחמן ביאליק, מהקולות המחדשים את היהדות בדורנו, מעמודי התווך של כינון התרבות העברית בארץ חמדת אבות ומנותני הטעם, הכיוון והאופי של העיר העברית הראשונה אמר לפני יותר משמונים שנה :

"... והרי יש בארץ ישראל די מקום לשני עמים, גם לעתיד יספיק המקום לשניהם, אין אנו רוצים להדוף את הערבים מן הארץ, אין אנו מבקשים לגרשם למדבר כמו שעשה אברהם לישמעאל בנו.

אדרבא ישבו בארץ ויתערו בה. אבל ישמעאל חזר ובא אל הארץ והביא את המדבר אתנו. ואנחנו מגרשים את המדבר מתוך הארץ ועושים אותה ארץ של ישוב ותרבות בעד כל בניה – בניה."

בשעה זו של התגברות המערכה ראוי לזכור דבריו של מי שהיה רב ראשי לתל-אביב הרב עמיאל שחוה את זוועות מלחמת העולם הראשונה, ימים נוראים שבהם חש הרב תחושות נוראות ובלשונו תיאר הרב את אותם ימים, ימי מלחמה : " כשהשמים נטפו דם והארץ מלא פגרים מתים והאוויר היה מכוסה אדים מרעילים. " הרב עמיאל ביקש מאלו היוצאים למערכות, בשם אידיאל, בשם הצדק, המולדת והאמונה, לזכור את מחירה הנורא של מלחמה, צודקת ככל שתהא.

" כל האומות המשתתפות במלחמה זוכרים היטב, ביציאתם, את השמחה וההילולא את התקיעה, את ה"ותקעתם בחצוצרות"... כל אחת רואה את הארצות הנכבשות על ידה, את האוצרות הנופלות לשלל לה. כל אחד מהחיילים רואים את הפרחים אשר תזרוקנה עליהם העלמות העדינות בשובם ממלחמת גיבורים זו, שומעים את שירת המשוררים שיקדישו להם, מרגישים ה"מדלים" (מדליות) שיחולקו להם – זוכרים היטב את התקיעה, אבל שוכחים ומסיחים דעת בהחלט מ"זכרון תרועה". שכחו את הארצות שנחרבו עד היסוד, את נהרי נחלי הדם שהציפו, את אנקת החללים והפצועים, ושכחו את דמעות ההורים והקרובים הנשפכות כמים, שכחו את התרועה, את שברון הלב. "

(הרב מ.א. עמיאל, **דרשות אל עמי**, חלק א'-י')

דווקא בשעה נוראה זו של טירוף הדעת ושפיכות דמים, דווקא מול אויב אכזר, אולי מסוג שלא ידענו עד כה, חשוב לחשוב על ימי ההשלמה, הם נראים כה רחוקים מאתנו, אך דווקא בשעת הקושי, שעת המערכה והכאב חשוב לבנות את הגשרים לעתיד שקט ובטוח. כדאי לנו וראוי לזכור גם את דברי יוסף אלבו, מבכירי הפילוסופים היהודיים שכתב בספר העיקרים:

”... וכאשר יתגבר עליו (על האויב, על בעל המחלוקת) לא ישקוט עד שישחתו ויפסידו מכל וכל ובזה יפסיד (גם המנצח). כי ההסכמה בין ההפכים להם יקרא שלום והוא סיבת ההוויה...”

דומה שאין הפוך לישראל ולרוחו היום מאשר קול החמאס אשר נמצא בארצנו, קול ההרס, קול שאינו בוחל בפגיעה מכוונת בחפים מפשע, קול הדיכוי קול שאינו מבין שיווין ערך האדם, דמוקרטיה ופתיחות, קול שאינו קורא לשוויון מעמד האישה והכרה באחר. קול החמאס הוא קול הקורא לשינוי הציוויליזציה בה אנו חיים. קול החמאס הוא קול של אסלאם קיצוני ואלים.

ראוי למנהיגנו שהורו, דומה שללא ברירה, על היציאה למערכה הכבדה שיבנו היום, אולי עוד בסערת הקרב, גשר לחיבור בין ההפכים, גשר לשלום ולסובלנות שנראים כה רחוקים מאתנו בשעת הסתר פנים זאת.

בימים אלה שאבתי עידוד מדברי של ראש הממשלה לשעבר מנחם בגין ז”ל שכתב:

” למדנו מן ההיסטוריה כי המלחמה היא נמנעת, השלום הוא בלתי נמנע. עמים רבים ניהלו מלחמות ביניהם ולפעמים השתמשו במונח האווילי ” אויב נצחי”. אין אויבים נצחיים. לאחר כל המלחמות בא הבלתי נמנע – השלום.”